

Załącznik nr 3 do Regulaminu Rekrutacji do Projektu „Przepis na Rozwój 3” - przedsiębiorstwa wysokiego wzrostu.

ANALIZA URZĘDU MARSZAŁKOWSKIEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

DOTYCZĄCA ZDEFINIOWANIA SEKTORÓW O NAJWYŻSZYM POTENCJALE GENEROWANIA NOWYCH MIEJSC PRACY

Łódź, styczeń 2017 r.

Spis treści

I.	Analiza ilościowa	4
II.	Badania jakościowe	9
III.	Analiza dokumentów strategicznych.....	10
IV.	Podsumowanie	12

W Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 wskazano, iż w ramach wsparcia w zakresie podniesienia kompetencji i kwalifikacji przedsiębiorców sektora MŚP i ich pracowników zostaną zapewnione szczególne preferencje dla **sektorów mających największy potencjał w generowaniu miejsc pracy (tzw. firmy szybkiego wzrostu)**. Zgodnie z metodologią OECD, firmy szybkiego wzrostu to firmy charakteryzujące się tempem wzrostu przychodów ze sprzedaży lub zatrudnienia na poziomie większym niż 20% średniorocznie w okresie 3 ostatnich lat.

Badania pokazują jednoznacznie, że firmy wysokiego wzrostu przyczyniają się ponadprzeciętnie do tworzenia nowych miejsc pracy, wzrostu konkurencyjności i innowacyjności gospodarki, a w konsekwencji do wzrostu gospodarczego, także na poziomie regionalnym¹.

W celu wytypowania sektorów, z których przedsiębiorstwa będą w sposób preferencyjny wspierane w ramach Podmiotowego Systemu Finansowania Województwa Łódzkiego, dokonano analiz ilościowych, a następnie skonfrontowano je z badaniami prowadzonymi przez inne instytucje i ośrodki oraz dokumentami strategicznymi.

¹ E. Balcerowicz et al., *Przedsiębiorstwa wysokiego wzrostu w Polsce*, PARP, Warszawa 2014, s. 2.

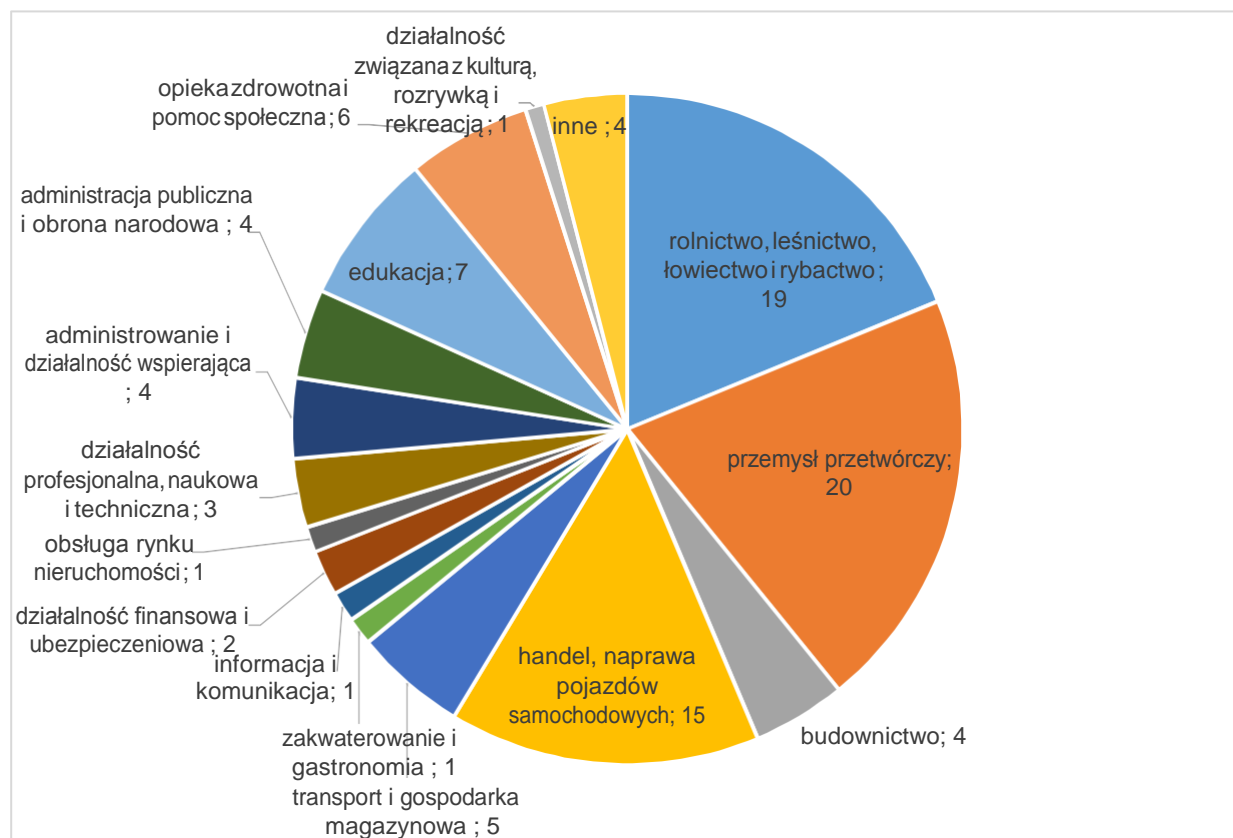

Analiza ilościowa

W obliczeniach, pozwalających na wytypowanie sektorów generujących miejsca pracy, posłużono się danymi GUS dotyczącymi pracujących w gospodarce województwa w podziale na sekcje PKD. Kategoria pracujących obejmuje nie tylko zatrudnionych w oparciu o stosunek pracy, lecz także pracodawców i pracujących na własny rachunek. Z danych GUS wynika, że w 2015 r. w gospodarce województwa łódzkiego pracowało 956 856 osób. Największy udział w zatrudnieniu posiadał przemysł przetwórczy, tworzący miejsca pracy dla 1/5 pracujących, zaraz za rolnictwem (19%) i handlem (15%) - por. wykres 1. Co interesujące, na przestrzeni lat 2009-2015 struktura zatrudnienia nie uległa radykalnym zmianom.

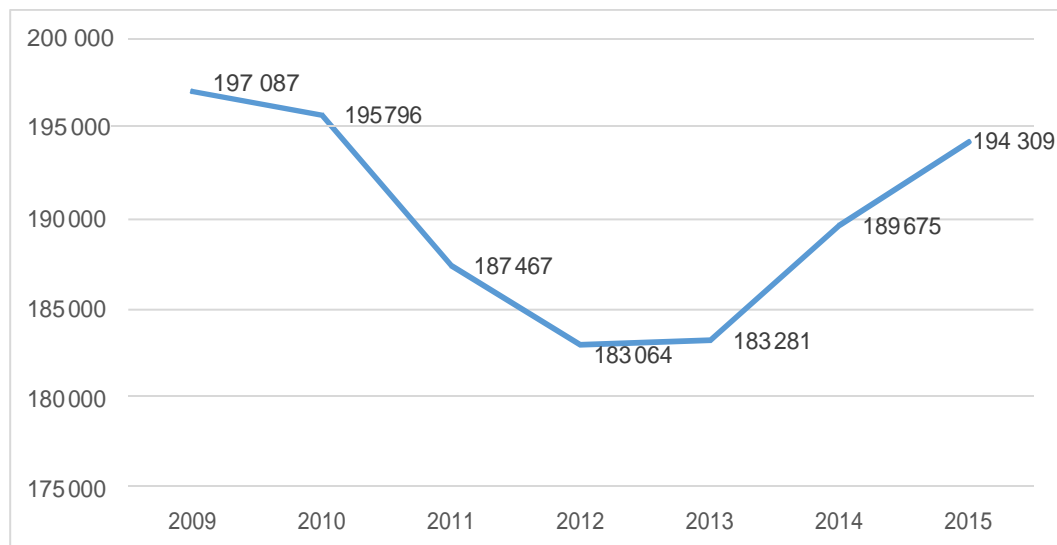
Najdynamiczniej – 5% średniorocznie – rosło zatrudnienie w **sekcji Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna**, **sekcji Informacja i komunikacja** (4%) oraz **sekcji Transport i gospodarka magazynowa** (3%) – por. tab.1. Jeśli chodzi o przemysł przetwórczy, to w okresie 2009-2015 zatrudnienie charakteryzowało się znaczną zmiennością: na początku okresu spadło, co związane było ze spowolnieniem gospodarczym w Polsce i w regionie, by od 2012 r. „odrabiać straty” i rosnąć w tempie 2% rocznie (por. wykres 2). Co ciekawe, podobnie kształtowało się zatrudnienie ogółem, na skutek czego udział przemysłu w zatrudnieniu ogółem nie uległ zmianie.

Wykres 1. Struktura zatrudnienia w regionie łódzkim w 2015 r. w %.

Źródło: dane GUS „Pracujący (według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności) według sekcji, województw i sektorów własności (stan na 31.12.2015)”.

Wykres 2. Liczba pracujących w przemyśle przetwórczym w województwie łódzkim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych (dostęp: 07.11.2016).

Tabela 1. Dynamika zatrudnienia w województwie łódzkim w latach 2009 -2015
(rok poprzedni=100) i średnioroczne tempo zmian w podziale na sekcje PKD

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	średnioroczne tempo zmian
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	93,7	100,0	100,0	100,0	100,1	100,0	98,9
przemysł przetwórczy	99,3	95,7	97,7	100,1	103,5	102,4	99,8
budownictwo	100,4	101,0	94,5	92,5	100,6	99,7	98,0
handel, naprawa pojazdów samochodowych	105,7	97,5	97,4	99,7	101,7	101,4	100,5
transport i gospodarka magazynowa	103,2	104,4	100,7	100,5	104,2	104,0	102,8
zakwaterowanie i gastronomia	95,1	99,4	103,7	98,4	104,5	95,1	99,3
informacja i komunikacja	101,8	106,6	102,1	108,4	108,4	98,0	104,1
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	110,6	101,1	100,7	97,4	101,3	101,0	101,9
obsługa rynku nieruchomości	105,3	97,4	99,6	98,3	106,6	99,2	101,0
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	110,9	101,8	103,9	104,8	106,3	103,4	105,1
administrowanie i działalność wspierająca	108,1	95,2	103,8	95,6	107,5	106,7	102,7
administracja publiczna i obrona narodowa	101,3	98,5	99,9	100,4	100,2	100,2	100,1
edukacja	100,8	99,7	100,0	101,4	100,6	100,5	100,5
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	101,9	101,7	99,8	104,1	102,1	101,5	101,8
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	100,5	99,6	98,0	92,4	105,0	100,6	99,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych (dostęp: 07.11.2016).

Branże o największym potencjale w zakresie generowania nowych miejsc pracy można także ustalić w oparciu o analizę treści ofert pracy zamieszczonych w Internecie. Badania takie przeprowadzało

Regionalne Obserwatorium Rynku Pracy w Łodzi, na przestrzeni lat 2009-2015². Wynika z nich, że branże, które w największym stopniu kształtują regionalny rynek pracy to:

- Przetwórstwo przemysłowe,
- Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna,
- Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych,
- Budownictwo,
- Transport i gospodarka magazynowa,
- Informacja i komunikacja.

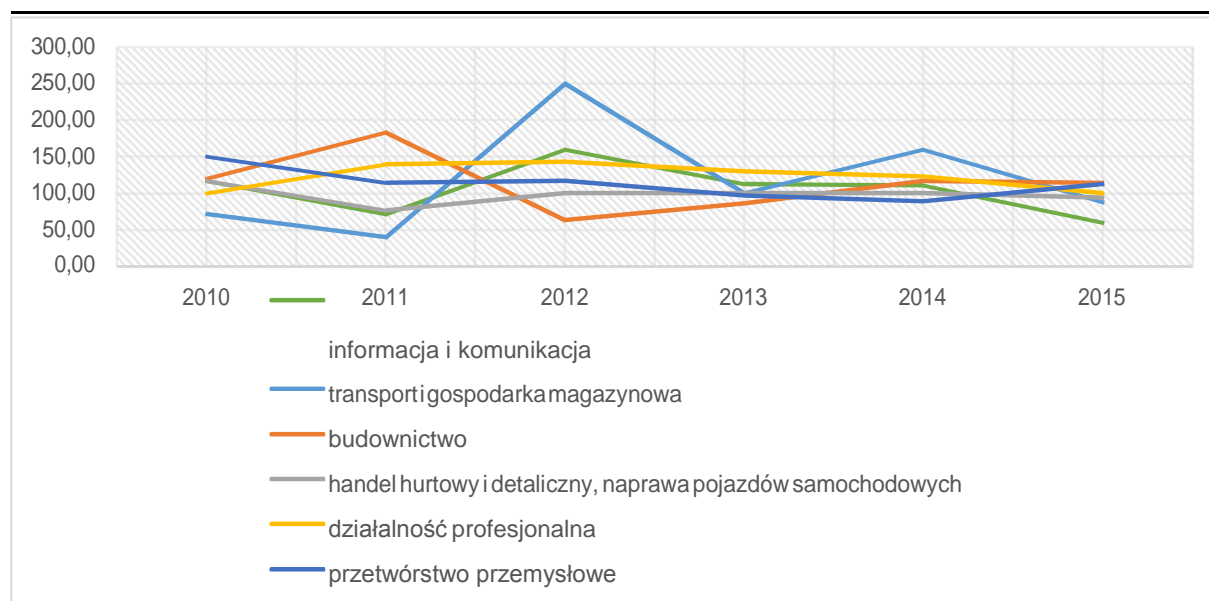
Na przestrzeni ostatnich lat ponad ¾ ofert pracy dla mieszkańców województwa dostępnych w Internecie dotyczyło pracy w tych sektorach. Wykres 3 ilustruje zmiany udziału wyżej wymienionych sektorów w ofertach pracy zamieszczanych w Internecie (rok poprzedni=100). Wynika z niego, że na przestrzeni ostatnich kilku lat rosła liczba ofert w budownictwie i przetwórstwie przemysłowym, przy stabilnej sytuacji w handlu hurtowym i detalicznym.

Jeśli natomiast wyliczyć średnioroczne tempo zmian udziałów poszczególnych sektorów w ofertach pracy w regionie, to na przestrzeni lat 2009-2015 najszybciej rosło zapotrzebowanie na pracowników w branży *Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna* (o 26%), a następnie – w przetwórstwie przemysłowym (o 14%).

Prognozując przyszłe trendy, **w kolejnych latach można oczekiwać wzrostu liczby ofert w przetwórstwie przemysłowym, a także działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej.** W pozostałych branżach liczba ofert pracy utrzymuje się na dość stabilnym poziomie, stąd też w najbliższym okresie nie należy oczekiwać szczególnych zmian.

² Regionalne Obserwatorium Rynku Pracy, *Analiza treści ofert pracy zamieszczonych w Internecie kierowanych do mieszkańców województwa łódzkiego. Raport końcowy*, WUP Łódź, maj 2015.

Wykres 3. Zmiana udziału ofert pracy w wybranych sektorach w liczbie ofert ogółem (rok poprzedni=100)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Regionalnego Obserwatorium Rynku Pracy w Łodzi

Jeśli spojrzeć na poszczególne zawody, zawodem, który bije wszelkie rekordy popularności, jest przedstawiciel handlowy. Na drugim miejscu znajdują się księgowi. Kolejne zawody w hierarchii popularności mierzonej odsetkiem ofert to: specjalista do spraw sprzedaży, szwaczka, pracownik centrum obsługi telefonicznej (pracownik call-center), kierownik działu sprzedaży, magazynier, sprzedawca, inżynier systemów i sieci komputerowych oraz kasjer handlowy.

Analizując zapotrzebowanie na pracowników reprezentujących określone zawody na poziomie wielkich grup zawodowych³, widać wyraźnie, że w zbiorze ofert badanym przez Regionalne Obserwatorium Rynku Pracy **najbardziej poszukiwanymi pracownikami w ostatnich latach byli specjaliści** (25% ofert dotyczyło właśnie tej grupy zawodowej). Stosunkowo dużą grupę wśród poszukiwanych pracowników stanowili **robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy** (14%) oraz pracownicy usług i sprzedawcy (10%).

Podobne wnioski wypływają z prognozy zatrudnienia w kraju według grup zawodów i obszarów statystycznych NUTS II do 2020 r.⁴ Wynika z niej, że w horyzoncie prognozy nastąpi nieznaczny spadek liczby pracujących (o 1,5%)⁵. Oprócz migracji przestrzennych i zawodowych, duży negatywny wpływ na

³ Według Klasyfikacji zawodów i specjalności dla potrzeb rynku pracy na podstawie Międzynarodowego Standardu Klasyfikacji Zawodów ISCO-88, dostosowanego do potrzeb Unii Europejskiej (tzw. ISCO-88 (COM)). W klasyfikacji tej wyróżniamy 10 wielkich grup zawodowych.

⁴ E. Kwiatkowski, B. Suchecki (red.), *Prognoza zatrudnienia w kraju według grup zawodów i obszarów statystycznych NUTS II, Raport VII*, IPiSS, Warszawa 2014.

⁵ Por. także L. Kucharski, *Prognoza scenariuszowa poziomu oraz struktury sektorowej i zawodowej popytu na prace w województwie łódzkim w latach 2011-2015*, raport opracowany w ramach badania: „Kapitał ludzki i społeczny jako czynniki rozwoju regionu łódzkiego” dostępny na stronie: http://www.kls.uni.lodz.pl/?page_id=9

zatrudnienie w regionie ma niekorzystną sytuację demograficzną⁶. Z drugiej strony pozytywnie na sytuację w Łódzkiem oddziałują inwestycje w infrastrukturę drogową i budowę centrów logistycznych⁷.

Prognozuje się wzrost zatrudnienia w 6 wielkich grupach zawodowych, z których dla celów niniejszego opracowania **największe znaczenie mają: 2: Specjaliści (o 27,7%), 8: Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń (15,4%)**. W grupie 5: *Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy* prognozuje się nieznaczny wzrost na poziomie 5%, a w grupie 9: *Pracownicy przy pracach prostych* stabilizację na obecnym poziomie. Ciekawie na tle badań przeprowadzonych przez Regionalne Obserwatorium Rynku Pracy wygląda prognozowany o 1/3 spadek liczby pracujących w grupie 7: *Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy*.

⁶ Szerzej na ten temat w: Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, *Rynek pracy w Polsce*, Warszawa, 25 marca 2016 r.

⁷ E. Kwiatkowski, B. Suchecki (red.), *op. cit.*, s. 50.

II. Badania jakościowe

Od 2015 r. urzędy pracy opracowują ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w regionie (na poziomie powiatów i województw). „Barometr zawodów” jest krótkookresową (jednoroczną) prognozą sytuacji w zawodach. Badanie ma charakter jakościowy. Powstaje w trakcie dyskusji grupowej (metodą „panelu ekspertów”), dzięki czemu możliwe jest dzielenie się wiedzą oraz uwzględnianie opinii uczestników obserwujących rynek pracy z różnych perspektyw: od strony bezrobotnych oraz pracodawców. Odpowiedzi pozwalają na zaklasyfikowanie profesji do jednej z trzech kategorii:

- zawodów deficytowych, w których nie powinno być trudności ze znalezieniem pracy, gdyż zapotrzebowanie pracodawców będzie duże, a podaż pracowników o odpowiednich kwalifikacjach – niewielka,
- zawodów zrównoważonych, w których liczba ofert pracy będzie zbliżona do liczby osób zdolnych do podjęcia zatrudnienia w danym zawodzie (podaż i popyt zrównoważą się),
- zawodów nadwyżkowych, w których znalezienie pracy może być trudniejsze ze względu na niskie zapotrzebowanie oraz wielu kandydatów spełniających wymagania pracodawców⁸.

Problemem jest krótki horyzont prognoz i ich duża zmienność.

Tabela 2. Zawody deficytowe

Prognoza na 2016 r.	Prognoza na 2017 r.
Kierowcy ciągnika siodłowego Kierowcy ciągnika ciężarowego Krawcy i pracownicy produkcji odzieży Spawacze metodą MIG/Mag Spawacze metodą TIG Specjaliści automatyki i robotyki	Kierowcy ciągnika siodłowego Kierowcy ciągnika ciężarowego Krawcy i pracownicy produkcji odzieży Masarze i przetwórcy ryb Spawacze
Źródło: Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie, <i>Barometr zawodów 2016. Raport podsumowujący badania w Polsce</i> , Kraków 2015, s. 46.	Źródło: wstępne wyniki badań II edycji badania Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Łodzi, <i>Barometr zawodów - prognoza na 2017 r.</i>

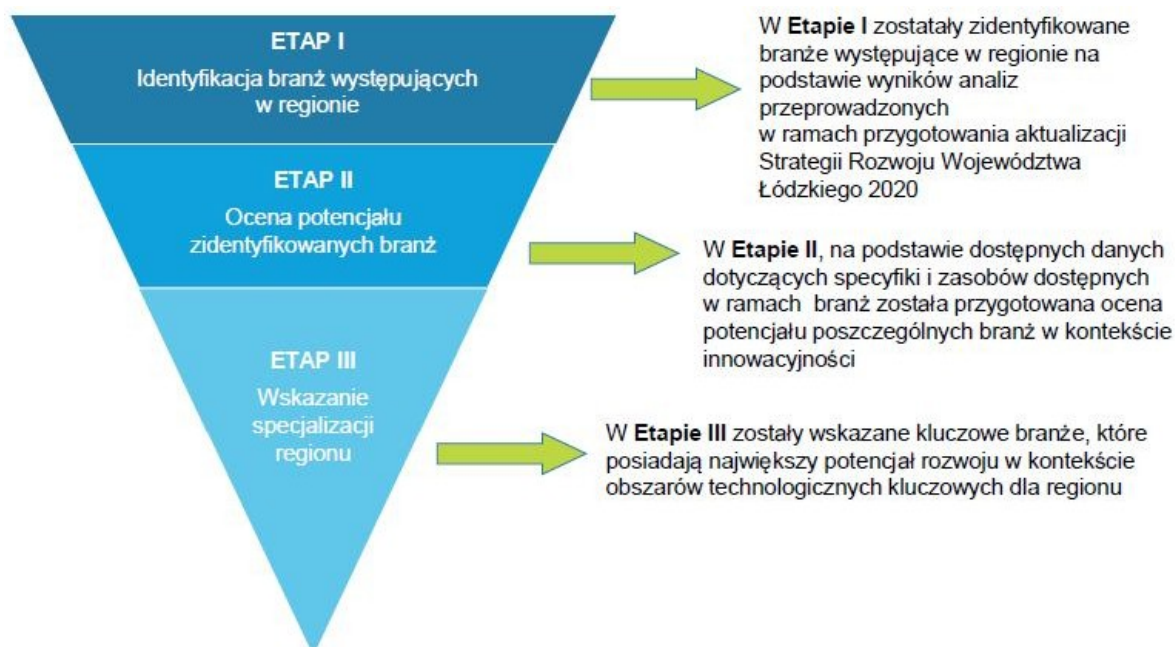
Źródła informacji, na których bazuje „Barometr”, jak również cykliczne analizy popytu na pracę prowadzone przez Wojewódzki Urząd Pracy w Łodzi potwierdzają, iż **pracodawcy naszego regionu powszechnie poszukują pracowników o prostych kwalifikacjach zawodowych. Systematycznie rozwijająca się i dominująca w województwie łódzkim sekcja gospodarki, jaką jest przetwórstwo przemysłowe, generuje popyt na pracowników produkcji**⁹.

⁸ Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie, *Barometr zawodów 2016. Raport podsumowujący badania w Polsce*, Kraków 2015.

⁹ Wojewódzki Urząd Pracy w Łodzi, *Rynek pracy w województwie łódzkim w 2015 r.*, Łódź, marzec 2016.

III. Analiza dokumentów strategicznych

W „Regionalnej Strategii Innowacji dla Województwa Łódzkiego LORIS 2030” branże kluczowe dla województwa zidentyfikowano w trzech etapach¹⁰ w sposób przedstawiony na poniższym rysunku.

Źródło: Regionalna Strategia Innowacji dla Województwa Łódzkiego LORIS 2030

W wyniku prac analitycznych określono następujące kluczowe sektory w województwie łódzkim:

- **Nowoczesny przemysł włókienniczy i mody (w tym wzornictwo),**
- **Zaawansowane materiały budowlane,**
- **Medycyna, farmacja, kosmetyki,**
- **Energetyka, w tym odnawialne źródła energii,**
- **Innowacyjne rolnictwo i przetwórstwo rolno-spożywcze,**
- **Informatyka i telekomunikacja.**

Warto odnotować, że wszystkie sześć wyżej wymienionych sektorów „konsumuje” potencjał technologiczny województwa w biotechnologiach, nanotechnologiach i materiałach funkcjonalnych, mechatronice, technologiach komunikacyjnych i teleinformatycznych.

¹⁰ Szczegóły metodologiczne znajdują się w: Regionalna Strategia Innowacji dla Województwa Łódzkiego LORIS 2030, s. 47 i nast. (http://www.cop.lodzkie.pl/images/konkursy/2016/06-konkurs-02-02-01-IP-02-10-006_16/rsi-loris-2030.pdf)

Jednocześnie z diagnozy sytuacji gospodarczo-społecznej stanowiącej część „Strategii rozwoju województwa łódzkiego wynika¹¹”, że na potencjał gospodarczy regionu składają się:

- **wysoki poziom uprzemysłowienia, tradycje oraz specjalizacja w produkcji wyrobów przemysłowych w zakresie określonych gałęzi przemysłu: włókienniczy i odzieżowy** (tkaniny bawełniane, ręczniki, koce, rajstopy, odzież) **chemiczny** (uszczelki gumowe, opakowania z tworzyw sztucznych), **materiałów budowlanych** (płytki ceramiczne, chemia budowlana, papa, szkło budowlane), **elektromaszynowy** (AGD, przyrządy i naczepy samochodowe, silniki, transformatory), **rolno-spożywczy** (przetwory mleczarskie, owocowo-warzywne i mięsne), **energetyczny** (produkcja energii konwencjonalnej), farmaceutyczny, meblowy; szczególną rolę w regionie odgrywa przemysł włókienniczo-odzieżowy, skupiający ok. 30% firm z tej branży w skali kraju i posiadający bogate zaplecze naukowo-dydaktyczne,
- duże zasoby ziemi i znaczący potencjał rolniczy z obszarami intensywnej produkcji ogrodnictwa (sadownictwa, warzywnictwa) i stosunkowo wydajnym rolnictwem, mimo niezbyt korzystnej jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz niekorzystnej struktury agrarnej z przewagą małych gospodarstw o powierzchni do 5 ha,
- bogata baza surowcowa pochodząca z produkcji roślinnej i zwierzęcej stanowiąca potencjał dla rozwijania przemysłu rolno-spożywczego; znacząca pozycja w kraju pod względem produkcji warzyw gruntowych, owoców z drzew, mleka i żywca rzeźnego,
- bogactwo zasobów mineralnych i naturalnych pozwalające rozwijać tradycyjne gałęzie przemysłu oraz nowe specjalizacje jak geotermia i balneologia,
- dynamiczny rozwój funkcji magazynowo logistycznej,
- postępująca dywersyfikacja struktury gałęziowo-branżowej i rosnące znaczenie nowoczesnych branż: elektronicznej, BPO i IT,
- rosnąca rola eksportu w gospodarce regionu i znaczny wzrost poziomu eksportu wyrobów o wyższym stopniu przetworzenia; największy udział w strukturze eksportu mają: przemysł elektromaszynowy (34,2%), chemiczny (18,3%), lekki (16,0%), rolno – spożywczy (13,5%).

¹¹ Zarząd Województwa Łódzkiego, Strategia rozwoju województwa łódzkiego. Łódzkie 2020, s. 17
http://www.rpo.lodzkie.pl/images/konkurs_2.3.1_cop_28122015/SRWL_2020.pdf

IV. Podsumowanie

W oparciu o przeprowadzone badania pierwotne i wtórne, w Podmiotowym Systemie Finansowania Województwa Łódzkiego wspierane będą w sposób preferencyjny następujące sektory regionalnej gospodarki:

Sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe sekcja¹²,

Dział 13 – Produkcja wyrobów tekstylnych,

Dział 14 – Produkcja odzieży,

Dział 20 – Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych,

Dział 21 – Produkcja podstawowych substancji oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych,

Dział 27 – Produkcja urządzeń elektrycznych,

Dział 28 – Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej nieskasyfikowanych,

Sekcja H – Transport i gospodarka magazynowa,

Sekcja J – Informacja i komunikacja,

Sekcja M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna.

Warto zauważyć, że **powyższe priorytety są zgodne z nowym paradygmatem polityki regionalnej OECD**, w którym pojawia się postulat wykorzystania istniejącego potencjału, w tym także przemysłowego, w celu podniesienia konkurencyjności i innowacyjności regionalnej gospodarki¹³, a także strategią UE, zakładającą zwiększenie udziału przemysłu w PKB do 20% w 2020 r.¹⁴ Postulat re-industrializacji gospodarki wynika z faktu, że przemysł jest „kolebką” B+R, 80% innowacji powstaje w przemyśle i ¾ eksportu generowane jest przez ten sektor. Jedno miejsce w przemyśle stwarza jedno miejsce pracy w usługach. Ma on więc zasadnicze znaczenie dla wzrostu gospodarczego¹⁵.

¹² Według Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007.

¹³ OECD, *Regional Policy Challenges. New Issues and Good Practices*, Paris, 30-31 March 2009.

¹⁴ COM (2012), 582 końcowy, Silniejszy przemysł europejski na rzecz wzrostu i ożywienia, Bruksela, 10.10.2012.

¹⁵ K. Gawlikowska-Hueckel, *Polityka przemysłowa i spójności wobec planów reindustrializacji Unii Europejskiej. Wnioski dla Polski*, „Gospodarka Narodowa”, wrzesień-październik 2014, s. 53-80.